

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI

Mardonov Murodjon Muzaffarjon ōg'li

Diplomatiya universiteti, xalqaro munosabatlar yo'nalishi 1-kurs talabasi.

murodjonmardonov05@gmail.com

+998915210623

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10648994>

Annotatsiya: Bu ilmiy maqolada "Raqobatbardosh iqtisodiyot" ifodasi bilan ifodalangan milliy iqtisodiyot, maqbul sur'atlarga va munosibliklarga asoslangan, xususiy mulkchilikka asoslangan tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish uchun yaratilgan bozor iqtisodiyoti qonunlik asosida ishlab chiqilgan xo'jalik mexanizimi, ishlab chiqarish resurslar erkin harakatlanadigan va bozor mexanizmi yordamida tartibga solinadigan ochiq iqtisodiy tizim tushuniladi.

Kalit so'zlari: raqobatbardosh, iqtisodiyot, milliy iqtisodiyot, tadbirkorlik, bozor iqtisodiyoti, ishlab chiqarish resurslar, ochiq iqtisodiyot tizim.

Kirish: Mamlakatimiz prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan "Harakatlar strategiyasi" doirasida 2017-2021 yillarda amalga oshirilayotgan islohatlar orqali O'zbekiston Respublikasini yangi taraqqiyot bosqichida rivojlantirish maqsadida davlatimiz iqtisodiy qudratini mustahkamlashni, xalqi farovonligini ta'minlashda chuqur muvaffaqiyat ko'rishmoqdamiz. Innovatsion iqtisodiyot Jaxon bo'yicha rivojlanayotgan, bugungi kunda sur'atlar bilan namoyon bo'lmoqda. Bu tendensiya, iste'molchilar talablarini to'liq qondirish, iqtisodiyotning zamonaviy sohalarida mehnat unumdorligini ta'minlaydi.

Asosiy qism: Mamlakat prezidenti Shavkat Mirziyoyevning boshqarishida O'zbekiston Respublikasini 2017-2021 yillarda amalga oshirilgan "Harakatlar strategiyasi"ning bir qismi sifatida, O'zbekiston fuqarolari uchun tabiiy huquq va mustaqillik haqida so'z yuritilmoqda. Bu strategiya jamiyat rivojlanish asosi, bugungi va kelgusi taraqqiyotning shartlari, barcha islohotlarimizning maqsadi, va umuman, barcha amal qiladigan bosh tamoyillarni ta'riflaydi. Jamiyat a'zolari oldida yangi tartibda jahon standartlariga mos keladigan davlat yaratish, siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy tub islohotlarni amalga oshirish, ularni qonun bilan mustahkamlaydigan huquqiy tizimni o'rnatish vazifasi uchun ko'rsatilgan. Bu sobiq sotsialistik tuzumdan farqli ravishda, jamiyatning yangi foydali jihatlariga mos keladigan yangi munosabatlar va jarayonlarni o'z ichiga oladi.

Mulkchilik, tadbirkorlik va kichik biznesning rivojlantirish uchun ham ko'plab islohotlar amalga oshirilgan 2016-yilda, tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash va kichik korxonalar tashkil etish maqsadida 15.9 trillion so'mlik kreditlar ajratilgan, va 2015-yilga nisbatan 1.3 barobarini tashkil etadi. Qiymati 3.3 trillion so'mlik mikrokreditlar, xalqaro moliya institutlarining 915,2067 million dollar miqdordagi kredit liniyalari o'zlashtirilgan.

Energetika sohasida ham intensiv islohotlar amalga oshirimoqda. 2019-yilda prezident tomonidan qabul qilingan qaror bilan, 2030-yilgacha qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ulushini ta'minlash maqsadida 5000 MVT quvvatdagi elektr stansiyalarini qurishni ta'minlash uchun 10 yil mobaynida samarali tadbirlar o'tkazilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi prezidenti tadbirkorlikni hamda 2016-yilda qabul qilingan qonunchilik va me'yoriy huquqiy bazani takomillashdirishini davom ettirishni qat'iyat bilan ko'rsatmoqda. Bugungi kunda O'zbekistonda 8 mingdan ortiq oilaviy korxona foliyat

yuritmoqda. Tijorat banklari aholiga bank xizmatlari ko'rsatish bilan birga, ular tadbirkorlikni rivojlantirish, daromadini oshirish, ish bilan ta'minlashda ham samarali ishlarni olib borayotganlar.

Ish joylariga beriladigan kreditning yillik stavka foizi pasayib bordi. Bitta ish joyi yaratgan tadbirkor uchun 9 foiz, ikkita ish joyi yaratganligi uchun 9 foiz, beshta va undan ko'p ish joyi yaratish uchun esa tadbirkorning kredit stavkasi 6 foizga oshirildi. Bu loyihalar, xalqimizning farovonligini oshirish va turmush sharoitini yaxshilash maqsadida yaratilgan. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning o'rnini olib borayotgan roli va ahamiyati katta. 2016-yilda mamlakat 916 yalpi ichki mahsulotining 56.9 foizi ishlab chiqarilayotgan sanoat mahsulotlarining 4.5 foizi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik hissasiga to'g'ri keladi.

SHu bilan birga, iqtisodiyotda jami ish bilan band bo'lgan aholining 78.1 foizi shu sohada faoliyat yuritmoqda 2016

-yilda 31.8 mingta kichik biznes subyektlari tashkil etildi.

Jahon bankining 2017-yil 31-oktabrda e'lon qilingan. "Biznesni yuritish 2018: ish o'rinlari yaratish uchun islohotlar" ma'ruzasiga ko'ra, O'zbekiston dunyoning 190 davlati ichida 74-o'rinni, egallab, o'tgan yildagi mavqeyini bir yo'lda 13 pog'ona yaxshiladi.

Mamlakatimiz biznes yuritish uchun eng qulay sharoitlar yaratish bo'yicha islohotchi davlatlar birinchi o'ntalikigiga kirishga muvaffaq bo'ldi. Amalga oshirilayotgan islohotchi O'zbekistonning ishbilarmonligini yaxshilash va biznes yuritish sharoitlarini soddalashtirish bo'yicha Yevropa va Markaziy Osiyo mintaqasi davlatlari orasidan o'tkazish va hisobga qo'yish tizimining tubdan takomillashtirilgani tufayli O'zbekiston korxonani ro'yxatga o'tkazish ko'rsatkichi bo'yicha 11-o'rinni band etdi. 2017-yilda 9 oy tashkil etganining o'ziyoq mamlakatimizda biznes ochishning naqadar oson ekanligidan dalolat beradi.

O'zbekiston xalqi shunday xursandki, birinchi prezidentimiz Islom Karimovning boshlagan samarali ishlari va Shavkat Mirziyoyevning e'tiborli harakatlari mamlakatimizni istiqbolda farovon kunlarga yo'l yetkazmoqda. Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo'nalishlari tadbirkorlik va biznes yuritish sohasida mamlakatimizni dunyo davlatlari ichida yetakchi o'rinlarga olib keltirish uchun juda samarali bo'lib kelmoqda.

Xulosa: Hozirgi kunimizda yurtimizdagi yangi farmonlar, qarorlar, va qonunlar, shuningdek olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlar, O'zbekistonning o'z taraqqiyotida yangi bosqichga qadam qo'yganligini o'ylab qabul qilmoqda. Bu islohotlar mamlakat aholisining farovonligini va turmush darajasini yanada oshirishga qaratilgan. Prezident Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi qabul qilinganining 25 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda ma'ruzasida tadbirkorlik faoliyatining erkinligi, xususiy mulk daxlsizligini amalda ta'minlashning davlat siyosatidagi ustuvor yo'nalish bo'lib qolishini ta'kidlagan. Uning so'zlarida tadbirkor yo'lga to'siq bo'lishni davlat siyosatiga xiyonat deb qabul qilish kerakligini bayon qilgan. Prezident murojaat nomasida ayni paytda, xalqning o'z hayotida ijobiy o'zgarishlarni ko'rishni istaganini, vatanimiz rivojiga qat'iy ishonch bildirganini ifodalaydi. Xalqimiz o'ziga to'q bo'lsa, uni kelajagi yanada yaxshilanib boradi. Mamlakatimizning farovonligini yuksaltirish va turmush sharoitini yaxshilash - asosiy vazifamizdir, deyilgan prezident. Iqtisodiy farovonlikka erishgan davlatda siyosiy yuksaklikka intilish mumkin. Iqtisodiyotni mustahkamlab, jahon sahnasida rivojlangan davlatlarga raqobat qilish uchun davlat o'z oldiga xalqning ijtimoiy turmush darajasini va oylik ish-haqqini o'z vaqtida berib borishi bilan siyosiy mustahkamlikka yetkazib keladi.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi. NPQ-4477 sonli. "2019-2030-yillarda O'zbekiston Respublikasining "yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 28.07.2015-yildagi N 207 sonli Qarori.
3. Soliqjonov, Dilyorzon, Nishonqulov, SHohruh, (2024) Iqtisodiyotni Raqamlashtirish Sharoitida naqdsiz tulovlarni kengaytirish orqali yashirin iqtisodiyotni oldini olish. 15 162-166.
4. Nishonqulov, Shoxruh, Samandar, Sayffidiov, Jovlon, Masasoliyev, (2024). Yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va unga qarshi samarali kurashish yo'llari. 310-317.

INNOVATIVE
ACADEMY